

Ohje opiskelijalle / Yksilölliset opintojärjestelyt

1. Yleistä

Tämä ohje perustuu Akateemisen rehtorin päätökseen (17.9.2019) § 73/2019 (dnro 1057/03.03/2019 "Ohjeet yksilöllisistä järjestelyistä valintakokeessa ja opinoissa".

Yhdenvertaisuuslain (6/2014) mukaan koulutuksen järjestäjän on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

Viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat *kohtuulliset mukautukset*, jotta vammaisen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitettun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki. (Yhdenvertaisuuslaki 15/2014).

Tämä ohjeistus on laadittu opiskelijan avuksi, jotta opiskelija voisi ryhtyä opintojensa käynnistyessä mahdollisimman pian tarvittaviin toimiin yksilöllisten opintojärjestelyjen saamiseksi tai tilanteessa, kun tällainen tarve esim. opintojen aikana ilmenee.

Opiskelijan tai koulutukseen hakijan vamma tai pitkäaikaissairaus voi olla luonteeltaan fyysinen tai psyykinen, esimerkiksi liikunta-, aisti- tai kognitiivinen vamma. Opiskelijalla voi olla lukemiseen, kirjoittamiseen tai muuhun oppimiseen liittyvä vaikeus. Hänellä voi olla myös useampia vammoja tai pitkäaikaissairauksia, jotka vaikuttavat koulutukseen pääsemiseen ja opiskelusta selviytymiseen. *Yksilöllisiä järjestelyjä* voidaan toteuttaa myös silloin, kun vamman tai sairauden aiheuttama haitta on tilapäinen, esimerkiksi onnettomuuden seuraus. Päätöstä *yksilöllisistä järjestelyistä ei tehdä* tavanomaisissa lyhytaikaisissa sairastapauksissa (esim. influenssa, norovirus, flunssa), joissa opettaja voi opintojohtosäännön nojalla sopia järjestelyistä opiskelijan kanssa ilman erillisen päätöksen tekemistä. *Yksilölliset järjestelyt* voivat koskea valinta- tai soveltuvuuskoetta (ml. sivuaineiden valintakokeet), tentti -tai muita opetustilanteita. Muita opetustilanteita ovat opetuksen lisäksi opiskeluun liittyvä ohjaus ja siihen kuuluvat palvelut.

Itä-Suomen yliopistossa toteutetaan *verkstotoimijamallia*. Tavoitteena on, että opiskelijoita ohjaavat henkilöt voivat yhteistyössä opiskelijan kanssa ratkoa esteettömyyteen liittyviä kysymyksiä.

Tämä ohje ei koske yliopiston verkkosivujen ja mobiilisovellusten ja niiden sisältöjen yleistä *saavutettavuutta* eli näiden toimintojen saattamista sellaisiksi, että kuka tahansa voi niitä käyttää ja ymmärtää mitä niissä sanotaan (Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta, 306/2019). Tämä ohje ei myöskään koske yliopistolain (558/2009) 37 a §:n mukaisia tilanteita, joissa hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka muodostaa esteen opiskelijaksi ottamiselle (*esteettömyys*).

2. Yksilöllisten opintojärjestelyjen toteutus

Yksilöllisten opintojärjestelyjen sisältö ja toteutus riippuvat opiskelijan tarpeista ja tilanteiden luonteesta. Yksilöllisten opintojärjestelyjen toteuttaminen ei tarkoita kurssin vaatimustason tai osaamistavoitteiden laskemista. Yksilölliset opintojärjestelyt mahdollistavat opiskelijalle tasa-vertaisen osallistumisen opetukseen ja osaamisensa näyttämiseen. Viimekädessä kurssin opettajan vastuulla on, että osaamistavoitteet säilyvät samana kaikille opiskelijoille.

Yksilölliset opintojärjestelyt voivat olla esimerkiksi:

- mahdollisuus lisäaikaan, lisävalaistukseen, erilliseen koetilaan tai muihin tilajärjestelyihin
- mahdollisuus käyttää apuvälineitä (esimerkiksi tietokone, pistenäyttö tai induktio)
- materiaaleihin liittyviä (esim. mahdollisuus saada tenttikysymykset isommalla fonttikoolla, luentomateriaali etukäteen, äänikirja tai luennon striimaus tai tallennus)
- palveluihin (mahdollisuus käyttää avustajaa tai tulkkia, huom! yliopisto ei ole velvollinen hankkimaan avustajaa tai tulkkia, vaan se kuuluu hakijalle/opiskelijalle itselleen)
- opintojakson tai opintojaksoon kuuluvan tentin vaihtoehtoinen suoritustapa (esim. suullinen tentti, opintojakson suorittaminen tentin sijaan oppimistehtävin, opintojakson suorittaminen osissa)

Lisätietoja: <http://esok.jyu.fi/suositukses/> [Esteetön opiskelijavalinta –suositus ja –opas]

Mikäli joudut käyttämään valintakokeessa tai tentissä omaa apuvälinettä, esimerkiksi tietokonetta, yliopistolla on oikeus tarkistaa laitteesi tiedostot ja ohjelmat ennen valintakokeen tai tentin alkua.

Sinun tulee tehdä HOPSiisi merkintä sinulle myönnettyistä yksilöllisistä opintojärjestelyistä, mikäli ne vaikuttavat opintojen suunnitteluun.

3. Toimintaohjeita opiskelijalle

Pääsääntöisesti olet oikeutettu vastaaviin yksilöllisiin opintojärjestelyihin opetuksessa, kun mitä sinulle on jo valintakokeessa myönnetty. Koska opetustilanne eroaa pedagogisesti opiskelijavalintatilanteesta, voidaan yksilöllisten opintojärjestelyjen tarvetta tarkastella uudelleen. Päätös yksilöllisistä järjestelyistä valintakokeessa ei siis ole voimassa automaattisesti opiskelijaksi hyväksymisen jälkeen, vaan sinun on haettava sitä uudelleen. Opintojen käynnistyessä kanssasi käydään tarvittaessa henkilökohtainen ohjauskeskustelu, jotta opintosi käynnistyvät joustavasti. Voit ottaa yksilöllisen opintojärjestelytarpeesi esille koska tahansa opintojesi aikana, kun sellaiseen tulee tarve.

Yksilölliset opintojärjestelyt voidaan myöntää myös määräaikaaisesti.

Toimita Hakemus yksilöllisistä opintojärjestelyistä sähköisesti turvapostiviestissä yliopiston ohjeistuksessa mainitun verkkosivun kautta omalle tiedekunnallesi. Ohjeistus ja tiedekuntien verkko-osoitteet löytyvät KAMUsta <https://kamu.uef.fi/student-book/opintojen-esteettomyys/>.

Opintojen aikainen päätös yksilöllisistä opintojärjestelyistä voidaan myöntää aiemman päätöksen pohjalta. Hakemukseen tulee liittää vaadittavat liitteet. Ensimmäistä kertaa yksilöllisiä opintojärjestelyjä hakevan opiskelijan tulee esittää lääkärin lausunto tai muu asiantuntijan/asiantuntijoiden antama selvitys yksilöllisten opintojärjestelyjen tarpeesta.

Velvollisuutenasi on ilmoittaa, mikäli olosuhteissasi tapahtuu sellaisia muutoksia, että niillä on vaikutusta yksilöllisten opintojärjestelyjen tarpeeseen (esim. toipuminen vammasta).

Hakemuksestasi tulee ilmetä, millaisia yksilöllisiä opintojärjestelyjä haet sekä millä perusteilla niitä tarvitset.

On suositeltavaa, että kanssasi käydään *verkostokeskustelu*, jossa yhteisesti sovitaan kohtuullisista ja mahdollisista yksilöllisistä opintojärjestelyistä. Verkostokeskustelussa voi olla mukana esteettömyysverkoston henkilöitä, tarvittavia asiantuntijoita, oppiaineen edustus ja sinä itse. Oppiaineen edustajan osallistuminen yksilöllisiä opintojärjestelyitä koskevaan prosessiin on tärkeää, jotta oman koulutuksesi mahdolliset erityispiirteet tulevat huomioiduksi. Opiskelijana voit ottaa tukihenkilön mukana verkostokeskusteluun. Keskustelusta laaditaan muistio liitteeksi hakemukseesi. Muistioon kirjataan tilaisuuden osallistujat sekä yksilöllisiä opintojärjestelyjä koskeva keskustelu, mutta ei mitään terveydentilatietojasi.

Huomaathan, että opiskelijana vastuullasi on ilmoittaa yksilöllisten opintojärjestelyiden tarpeestasi hyvissä ajoin (väh. kymmenen päivää ennen tenttiä tai opetuksen alkamista) opintojakson vastuuopettajalle esittämällä yksilöllisistä opintojärjestelyistä tehty päätös.

Päätös (=allekirjoitetut päätössiakirjat) yksilöllisistä opintojärjestelyistä tallennetaan diariin. Terveydentilaan liittyvä dokumentaatio palautetaan sinulle tai poistetaan tietojärjestelmästä. Diariin ei viedä hakemusta yksilöllisistä opintojärjestelyistä eikä mitään asiakirjoja, joihin sisältyy terveydentilatietoja.

Yksilölliset opintojärjestelypäätökset säilytetään yliopiston asiakirjahallintaa koskevien määräysten mukaisesti. Julkisuuslain 24 §:n 25 kohdan mukaan salassa pidettäviä ovat mm. asiakirjat, jotka sisältävät tietoa henkilön terveydentilasta tai vammaisuudesta taikka hänen saamaansa terveydenhuollon ja kuntoutuksen palveluista.

Myönnettyistä yksilöllisistä opintojärjestelyistä tehdään merkintä sähköiseen opiskelijatietojärjestelmään käsiteltävänä olevan opinto-oikeuden lisätietokenttään. Mikäli yksilölliset opintojärjestelyt on myönnetty määräaikaisena, tehdään merkitä myös yksilöllisten opintojärjestelyiden kestosta. Tieto yksilöllisistä opintojärjestelyistä poistetaan, kun opinto-oikeutesi päättyy siinä opinto-oikeudessa, johon yksilöllinen opintojärjestely on annettu. Tiedon poistamisesta vastaavat tutkintojen myöntämisen valmistelusta vastaavat henkilöt.

Yksilöllisten opintojärjestelyjen päätöksen valmistelija antaa päätöksen tiedoksi sinulle sekä päätöksen kannalta välttämättömille henkilöille. Vastuullasi on ilmoittaa yksilöllisen opintojärjestelyn tarpeesta hyvissä ajoin (väh. kymmenen päivää ennen tenttiä tai opetuksen alkamista) opintojakson vastuuopettajalle.

Voit aina tarvittaessa kysyä ja ottaa yhteyttä oman tiedekuntasi yhdyshenkilöön (yhteystiedot ohjeistuksessa).

<https://kamu.uef.fi/student-book/opintojen-esteettomyys/>

→ Ohjeet yksilöllisistä järjestelyistä valintakokeessa ja opinnoissa (Akateemisen rehtorin päätös(17.9.2019) § 73/2019 (dnro 1057/03.03/2019)